

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 11

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Правова держава: досвід, можливості,
механізми формування в сучасній Україні”,
м. Київ, МАУП, 24 квітня 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 28.05.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 11: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Правова держава: досвід, можливості, механізми формування в сучасній Україні”, м. Київ, 24 квіт. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 362 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2014

© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2014

Сітуха С. Д. Побудова правової держави в сучасній Україні.....	200	Комаров О. В. Правовий статус слідчих підрозділів органів внутрішніх справ України.....	250
Слободян С. І. Природа громадської думки як інструмент інформаційно- комунікативного впливу в демократичній правовій державі.....	204	Кулик М. С., Руть Ю. В. Значення психології профайлінгу для юридичної освіти.....	254
Шашкова-Журавель І. О. Міжнародно-правові аспекти запобігання та протидії примусовій праці.....	210	Лісовська Ю. П. Інформаційна безпека за умов побудови інформаційного суспільства в Україні.....	259
Швець Н. Г. Методичне забезпечення права на перепідготовку кадрів.....	214	Лушер В. В. Поняття механізму адміністративно-правового забезпечення інформації в органах прокуратури України.....	262
Аріфходжаєва Т. Б. Теоретико-методичні основи формування недержавних пенсійних фондів в умовах сьогодення.....	216	Матвієнко О. С. Сучасний стан трудового законодавства України.....	265
Гусейнов Мохлат Йолчу огли Податково-фінансові засоби державного управління соціально-економічним і промисловим розвитком.....	221	Ничипоренко О. В. Захист прав і законних інтересів платників податків.....	269
Жарков В. О. Мультикультуралізм як поняття юридичної науки.....	227	Поліщук М. Г. Захист прав громадян в юридичному процесі.....	272
Живицька Л. І. Юрисдикційність (підвідомчість) справ про адміністративні правопорушення.....	231	Проскуракова А. Ю., Руть Ю. В. Фізіогномічні ознаки та їх зв'язок з ознаками психологічного портрету.....	274
Живицький В. А. Податкова служба як соціально-правовий інститут.....	235	Рябоволенко Н. В. Порядок формування ціни как денежного выражения стоимости товаров, услуг предприятия.....	280
Заросило Н. В. Взаємодія громадянського суспільства і місцевого самоврядування.....	239	Шаповалов А. В. Актуальні проблеми здійснення відбору кадрів до органів прокуратури України.....	283
Карачевська О. Л. Особливості професійного вигорання серед психологів та соціальних працівників наркологічних реабілітаційних закладів.....	241	Журбенко М. В. Структура та функції Національного банку України.....	286
Кирилюк Ю. В. Нова наука брахіологія та доцільність її використання в юридичній освіті.....	246	Круглій Д. В. Зовнішня заборгованість та її вплив на фінансову безпеку України.....	290
		Мельник Ю. І. Амністія та помилування в Україні.....	293

ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 11, с. 250–253

Досудове розслідування, що здійснюється у формі досудового слідства, в кримінальному провадженні України має важливе значення, оскільки є обов'язковим. Кримінально-процесуальний кодекс України передбачає також таку форму досудового розслідування кримінальних проступків, як дізнання [1, ст. 215].

Слідчі органи, уповноважені державою на проведення кримінально-процесуальних дій від імені держави і за її дорученням незалежно від підпорядкування, є частиною державного механізму, що здійснює самостійний вид державної діяльності, а отже, в механізмі держави вони посідають окреме місце і мають чітко визначений правовий статус. Їм притаманні такі ознаки, як наявність владної компетенції, специфічних форм і методів роботи, функціонування за дорученням держави, реалізуючи функції державно-владного характеру.

Слід мати на увазі, що в Україні існує змішана форма кримінального процесу з досудовим провадженням та розглядом справи в суді. У цій системі органи досудового слідства є носіями функції досудового розслідування.

Основним нормативно-правовим актом, що регламентує діяльність органів досудового слідства, є Кримінально-процесуальний кодекс України, який закріплює загальні умови провадження досудового слідства, чим віддзеркалює характерні риси та особливості цього слідства. Окремі правові норми, які визначають особливість становища слідчого та інших суб'єктів кримінального процесу, або такі, що спрямовані на забезпечення слідчої діяльності, містяться в законах України “Про прокуратуру”, “Про Службу безпеки України”, “Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві”, міжнародних нормативно-правових документах, міждержавних договорах та угодах, ратифікованих Україною, а також Рішеннях Конституційного Суду України [2].

Закон України “Про міліцію” серед основних завдань передбачає: “Участь у розкритті кримінальних правопорушень та розшуку осіб, які їх вчинили, у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством” [3, ст. 2]. Для її виконання в структурі органів внутрішніх справ України створено підрозділи, на які покладено виконання кримі-

нальної процесуальної функції [3, ч. 1, ст. 7].

Кримінально-процесуальний кодекс роз'яснює, що органами досудового розслідування (органи, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є слідчі підрозділи органів внутрішніх справ [1, ст. 38].

Наказом Міністерства внутрішніх справ України “Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України” від 9 серпня 2012 р. № 686 затверджено: “Положення про органи досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України”, “Положення про Головне слідче управління МВС України”, “Типове положення про слідче управління (відділ) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті”, “Типове положення про слідчий відділ (відділення) міського, районного, лінійного управління (відділу) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі”, “Інструкцію з організації діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України”. Цими документами конкретизовано статус слідчих підрозділів системи МВС України відповідно до призначення органів внутрішніх справ. Тому вважаємо за необхідне детальніше проаналізувати ці джерела, зробити певні висновки і надати пропозиції.

Органи досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України є структурними підрозділами МВС України та його територі-

альних органів, які згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України забезпечують досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до їх підслідності [4, п. 1.1].

Неякісний підбір, розстановка і виховання кадрів слідчих підрозділів МВС України є негативним визначальним фактором, що сприяє скоєнню, під час попереднього розслідування, різних кримінально-процесуальних порушень законності як тими, хто проводить слідчі дії, так і тими, хто повинен їх забезпечувати.

На жаль, правоохоронні органи сьогодні, більшою мірою ніж раніше, охоплені корупційною корозією, що існує в усіх сферах суспільного життя. За цих умов особлива відповідальність покладається на керівників слідчих підрозділів правоохоронних органів щодо посилення уваги до виховної, профілактичної роботи серед співробітників, і особливо, викорінення формального підходу до організації підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки співробітників, особливо в умовах дії нового кримінально-процесуального і частих змін кримінального законодавства України. Вважаємо, що недоліки відомчого контролю сприяють збільшенню кількості кримінально-процесуальних правопорушень на стадії досудового розслідування кримінальної справи. Нарешті, недостатнє матеріально-технічне забезпечення слідчих підрозділів органів внутрішніх справ також сприяє тому, що слідчі дії можуть проводитись з порушеннями процесуального порядку, що встановлений кримінально-процесуальним кодексом [5, 194–195].

Пропонуємо визначити справедливість як засаду функціонування слідчих підрозділів системи ОВС України, згідно з якою в основі діяльності слідчих підрозділів лежить справедливість, яка реалізується через принципи. Досягнення соціальної справедливості має бути основною метою діяльності органів досудового розслідування МВС України.

Вбачається недоцільним п. 2.2 Положення про органи досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України, згідно з яким: “На органи досудового розслідування можуть бути покладені й інші завдання, встановлені законодавством України” [4, п. 2.2]. Ця норма розмиває завдання органів досудового розслідування до безкраю, що може призвести до використання слідчих не за призначенням.

Загалом галузевий підхід до розпилення слідства вбачається неефективним і алогічним. Наприклад, для слідчого системи ОВС виникає питання, хто він насамперед — співробітник міліції чи слідчий?

Крім того, з метою посилення ролі органів досудового слідства, їх неупередженості необхідно звільнити органи досудового слідства від обвинувальних функцій, встановити вичерпну нормативну регламентацію процесуальної незалежності органів досудового слідства, провести законодавчий розподіл функцій між владними суб'єктами кримінального судочинства шляхом створення відокремленої самостійної структури, спеціально уповноваженої для ведення досудового слідства в системі органів виконавчої влади — Державного бюро розслідувань.

Об'єднання слідчих органів та створення єдиного Державного бюро розслідувань забезпечить рівномірність, однакові підходи до процедури досудового розслідування на всій території України, виключить втручання в процесуальну діяльність осіб та органів, що не мають законних повноважень, сприятиме зміцненню законності в діяльності органів досудового слідства.

Державне бюро розслідувань має входити до структури центральних органів виконавчої влади зі своєю мережею на рівні міст та районів України. На нашу думку, така побудова системи досудового слідства майже повністю усуне залежність слідчих від органів дізнання та інших органів виконавчої влади і місцевого самоврядування. Якість досудового розслідування, за таких умов, має підвищитись до європейського рівня.

Література

1. *Кримінально-процесуальний кодекс України*. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
2. *Солдатенко О. А.* Досудове слідство в Україні: становлення та перспективи розвитку: Дис. канд. наук 2006. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mydisser.com/ua/catalog/view/2274.html>
3. *Закон України “Про міліцію”*. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
4. *Наказ Міністерства внутрішніх справ України “Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України”* від 09.08.2012 р. № 686. — [Електронний ресурс]. —

Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua>

5. *Якуньков М. А.* Отдельные факторы, влияющие на совершение уголовно-процессуальных правонарушений и иных нарушений законности при

производстве следственных действий // Вестник южно-уральского гос. ун-та. — Сер. “Право”. — Вып. 8. — Т. 1. — 2006. — С. 194–195. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n>